

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՍԱՆԿՏ ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ՀԻՄՆԱԴՐՄԱՆ 300-ԱՄՅԱԿԻ ԱՌԹՎ

Ֆադեյ Սարգսյան – Բացման խոսք	3
Գալուստ Գալոյան – Սանկտ Պետերբուրգի 300 տարին	5
Նորայր Սարուխանյան – Ս. Պետերբուրգի դերը հայերի կյանքում	12
Արարատ Աղասյան – Հայերը Պետերբուրգի գեղարվեստական կրթարաններում (մինչխորհրդային շրջան)	26

ԳՐ. ՆԱՐԵԿԱՑՈՒ «ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ» ԵՐԿԻ 1000-ԱՄՅԱԿԻ ԱՌԹՎ

Հրաչյա Թամրազյան – Գրիգոր Նարեկացին և Կիլիկիայի բանաստեղծական արվեստի դպրոցը	40
Աարգիս Մխիթարյան – Գրիգոր Նարեկացու «Մատենան ողբերգութեան» պոեմը	59

ՀՈԴՎԱԾՆԵՐ, ՀԱՂՈՐԴՈՒՄՆԵՐ

I

Վարդգես Աիքայելյան – Ա. Կիրակոսյանի «Մայրամուտի շեմին» գրքի առթիվ	70
Արարատ Հակոբյան – Թե ինչպես Անին չմիացվեց Հայաստանին (1921 թ.)	73
Ռոբերտ Բաղդասարյան – Կարեն Աիքայելյանի գրական-հասարակական գործունեությունը (ռուսերեն)	84
Եվգենիա Կիշկինովա (Դոնի Ռոստով) – XIX դ. կեսի և XX դ. սկզբի ռուս եկեղեցական ճարտարապետությունն ու հայ միջնադարյան ճարտարապետական արվեստը (համառոտ տեսություն) (ռուսերեն)	97
Անուշավան Ջաքարյան – Հայ ժողովրդի վիճակի արտացոլումը Ալ. Շիրվանզադեի հոդվածներում (1914–1919 թթ.)	102
Արթուր Խաչատրյան – Թատերական կյանքի ծնավորումը Շուշիում	120
Լիանա Հարությունյան – Մանուել Ջախջախյանի «Հայերեն-իտալերեն բառարանի» տեղը հայ բառարանագրության մեջ	131

II

Տաթևիկ Սարգսյան – Կաֆայի (Թեոդոսիայի) հայկական հոգևոր կառույցների պատմության մի քանի հարցեր (ռուսերեն)	138
Ժորես Խաչատրյան – Արծվի տարբեր հորինվածքներով կնքադրոշմներ, գեմաներ և քանդակներ	163

Արմեն Աուշեղյան – Ստուգաբանական դիտարկումներ	181
Արմեն Պետրոսյան – Հայոց ազգածագման հարցեր ավանդական տվյալների քննության լույսի տակ	189
Վրեժ Վարդանյան – IX դ. երկրորդ կեսին պետություն և եկեղեցի հարաբերություններին առնչվող խնդիրների շուրջ	225
Ռաիսա Խաչատրյան – Հայ ժողովրդական երգերի տաղաչափական ձևերն ու առանձնահատկությունները	239
Նազիկ Հովհաննիսյան – Բառիմաստային նրբերանգներ հոմանիշների միջին-հայերենյան ձեռագիր բառարաններում	251
Հարություն Մինասյան – Հունգարահայ բժիշկները (XVIII դար – XX դարի սկիզբ) ...	258
Մուրադ Հասրաթյան – Էջմիածնի Մայր տաճարի ճարտարապետությունը Ղազար Փարպեցու օրոք	266
Արտակ Վարդանյան – Վայոց ձորի խոսվածքի մանկական բառապաշարը	272

ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒՄՆԵՐ

Ռուբեն Ասիակյան – Վ. Տերոյանի զեկույցները Արևմտահայ գործադիր մարմնին ...	276
--	-----

ԳՐԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Վլադիմիր Բարխուդարյան – Աշոտ Մելքոնյան. Ջավախքը XIX դարում և XX դարի առաջին քառորդին	294
Սիմոն Կրկյաշարյան, Արտաշես Շահնազարյան – Բաբկեն Հարությունյան. Մեծ Հայքի վարչաքաղաքական բաժանման համակարգն ըստ «Աշխարհացոյց»-ի, մաս II (արևմտյան ու հարավային աշխարհներ)	298
Էմմա Կոստանդյան – Մարգո Ախիթարյան. Խորեն Ստեփանեի «Հայկական աշխարհ» ամսագիրը	302
Վարուժան Պողոսյան – Իվ Տերնոն. Սարդինը 1915 թ.: Բնաջնջման պաթոլոգիական անատոմիան	306
Ղավիթ Գյուրջինյան – Լ. Մ. Խաչատրյան. Գրաբարի բացատրական բառարան (ձևաբանորեն տարարժեք բառեր)	311

ԼՐԱՏՈՒ

ՀՀ ԳԱԱ պատմության ինստիտուտի 60 տարին	314
Ազատ Համբարյան	317

СОДЕРЖАНИЕ

К 300-ЛЕТИЮ ОСНОВАНИЯ САНКТ-ПЕТЕРБУРГА

Фадей Саргсян — Вступительное слово	3
Галуст Галоян — 300-летие Санкт-Петербурга	5

Норайр Саруханян — Роль С.-Петербурга в жизни армян	12
Арарат Агасян — Армяне в художественных учебных заведениях Петербурга (досоветский период)	26

К 1000-ЛЕТИЮ ПОЭМЫ ГР. НАРЕКАЦИ
"КНИГА СКОРБНЫХ ПЕСНОПЕНИЙ"

Грачья Тамразян — Григор Нарекаци и киликийская школа поэтического искусства	40
Саркис Мхитарян — Поэма Григора Нарекаци "Книга скорбных песнопений"	59

СТАТЬИ, СООБЩЕНИЯ

I

Вардгес Микаелян — По поводу книги А. Киракосяна "На пороге заката"	70
Арарат Акопян — Как Ани не был присоединен к Армении (1921 г.)	73
Роберт Багдасарян — Литературно-общественная деятельность Карена Микаэляна (на русском языке)	84
Евгения Кишкинова (Ростов-на-Дону) — Русская храмовая архитектура середины XIX — начала XX вв. и армянское средневековое зодчество (краткий обзор)(на русском языке)	97
Анушаван Закарян — Отражение положения армянского народа в статьях Ал. Ширванзаде (1914 — 1919 гг.)	102
Артур Хачатрян — Формирование театральной жизни в Шуши	120
Лиана Арутюнян — Место "Армяно-итальянского словаря" Мануэла Джахджахяна в армянском словароведении	131

II

Татевик Саргсян — Некоторые вопросы истории армянских культовых сооружений Кафы (Феодосии) (на русском языке)	138
Жорес Хачатрян — Печати, геммы и статуэтки с различными композициями орла	163
Армен Мушегян — Этимологические заметки	181
Армен Петросян — Вопросы этногенеза армян в свете традиционных данных	189
Вреж Варданян — Вопросы, касающиеся отношений государства и церкви во второй половине IX в.	225
Раиса Хачатрян — Виды и особенности стихосложения армянских народных песен	239
Назик Оганесян — Нюансы значений слов в среднеармянских рукописных словарях синонимов	251

Арутюн Минасян — Армянские врачи в Венгрии (XVIII в. — начало XX в.)	258
Мурад Асратян — Архитектура Эчмиадзинского кафедрального собора при Лазаре Парпеци	266
Артаг Варданян — Детская лексика вайоцзорского говора	272

ПУБЛИКАЦИИ

Рубен Саакян — Доклады В. Терояна Исполнительному Комитету западных армян	276
---	-----

РЕЦЕНЗИИ

Владимир Бархударян — Ашот Мелконян. Джавахк в XIX веке и в первой четверти XX века	294
Симон Крякшарян, Арташес Шахназарян — Бабкен Арутюнян. Система политико-административного деления Великой Армении по "Ашхарацуйцу" ("Армянской географии"), часть I (западная и южная области)	298
Эмма Костандян — Марго Мхитарян. Журнал "Айкакан ашхар" Хорена Степане	302
Варужан Погосян — Ив Тернон. Мардин в 1915 г. Патологическая анатомия уничтожения	306
Давид Гюрджинян — Л. М. Хачатрян. Толковый словарь дренеармянского языка (морфологически полисемантические слова)	311

ХРОНИКА

60-летие Института истории НАН РА	314
<u>Азат Амбарян</u>	317

CONTENTS

TO THE 300th ANNIVERSARY OF THE FOUNDATION OF ST. PETERSBURG

Fadei Sargsyan — Opening Address	3
Galust Galoyan — The 300th Anniversary of St. Petersburg	5
Norayr Sarukhanyan — The Role of St. Petersburg in the Life of the Armenians	12
Ararat Aghasyan — The Armenians in Art Schools of Petersburg (pre-Soviet period)	26

TO THE 1000th ANNIVERSARY OF GR. NAREKATSI'S
POEM "BOOK OF LAMENTATIONS"

Iirachya Tamrazyan – Grigor Narekatsi and the Cilician School of Poetic Art	40
Sargis Mkhitaryan – Grigor Narekatsi's Poem "Book of Lamentations"	59

ARTICLES, REPORTS

I

Vardges Mikayelyan – On A. Kirakosyan's Book "On the Threshold of Decline"	70
Ararat Hakobyan – How Ani Wasn't Annexed Armenia (1921)	73
Robert Baghdasaryan – Karen Mikayelyan's Literary - Social Activity (in Russian)	84
Yevgeniya Kishkinova (Rostov - on - Don) – Russian Templar Architecture of the Middle of the 19th – the Beginning of the 20th Centuries and Armenian Medieval Architecture (brief survey) (in Russian)	97
Anushavan Zakaryan – The Reflection of the Condition of the Armenian People in Al. Shirvanzade's Articles (1914-1919)	102
Arthur Khachatryan – The Formation of the Theatrical Life in Shushi	120
Liana Harutyunyan – The Place of Manuel Jakhjakhyan's "Armenian - Italian Dictionary" in the Armenian History of Dictionary	131

II

Tatevik Sargsyan – Some Questions of the History of the Armenian Cult Buildings of Kafa (Theodosia) (in Russian)	138
Jhores Khachatryan – Seals, Gems and Figurines with Different Compositions of Eagle	163
Armen Musheghyan – Etymological Remarks	181
Armen Petrosyan – Problems of Armenian Ethnogenesis in the Light of Traditional Data ...	189
Vrezh Vardanyan – To the Questions Concerning the Relations of State and Church in the Second Half of the 9th Century	225
Raisa Khachatryan – Forms and Peculiarities of the Versification of Armenian Folk Songs ..	239
Nazik Hovhannisyan – Nuances of Word Meanings in the Middle Armenian Manuscript Dictionaries of Synonyms	251
Harutyun Minasyan – Armenian Doctors in Hungary (the 18th century – the beginning of the 20th century)	258
Murad Hasratyan – The Architecture of the Echmiadzin Cathedral in the Time of Lazarus Parpetsi	266
Artak Vardanyan – The Children's Vocabulary of Vayots Dzor Subdialect	272

PUBLICATIONS

Ruben Sahakyan – V. Teroyan's Reports to the Executive Committee of Western Armenians	276
--	-----

BOOK REVIEWS

Vladimir Barkhudaryan – Ashot Melkonyan. Javakhk in the 19th Century and in the First Quarter of the 20th Century	294
Simon Krkyasharyan, Artashes Shahnazaryan – Babken Harutyunyan. System of Historic-Administrative Division of Great Armenia according to "Ashkharhatsoys" ("Armenian Geography"). Part I (Western and Southern regions)	298
Emma Kostandyan – Margo Mkhitarian. Khoren Stepane's Journal "Haykakan Ashkharh"	302
Varuzhan Poghosyan – Yves Ternon. Mardin in 1915. Pathological Anatomy of Destruction	306
David Gyurjinyan – L. M. Khachatryan. Defining Dictionary of Grabar (morphologically polysemantic words)	311

NEWS

The 60th Anniversary of the Institute of History of the NAS of RA	314
Azat Hambaryan	317